

da se bodo še nadalje branili, vendar bo njihove armade bojevanje proti nemški aktivni armadi dosti slabotnejši. Zlasti bo primanjkovalo šarž, oficirjev in podoficirjev. Tudi je zelo dvomljivo, če bo mogoče preskrbeti novi armadi vse tehnične potrebščine, brez katerih je bojevanje vsake večje armade popolnoma nemogoče. Med daljne težave spada tudi to, da je šlo l. 1870. do 1871. samo za to, da se postavijo na noge le manjše armade, dočim bi danes take proti milijonski nemški armadi ne imele skoro nič pomena. Če naj Francozi vzdrže svoj odpor, morajo nove formacije šteti po stotisoč mož. Da je to silno težko ustvariti, je pač jasno. Vrednost novih formacij bo pač pred vsem odvisna od tega, če se večjim delom sedanje armade posreči umakniti se na jug, da postanejo jedro za nove formacije. Kraj vseh težav pa, ki jih ima ustvaritev novih formacij, vendar treba s tem računati, da se ustanove in da bodo nadaljevala boj. To bo vzrok, da bomo svoje operacije morali nadaljevati in da bo tudi pri nas treba dobiti kar le mogoče novih sil. Toda vzlic dosedanjim zmagam novi napor, nove žrtve — kajti šele tedaj se smemo zanašati, da bodo sovražnika popolnoma premagali, a to je edini temelj prijateljskega miru.

279

NESTLÉ-JEVA
MOKA ZA OTROKE

Poskušnje pošlje na zahtevo popolnoma zastonj
Nestlé, Dunaj I. Biberstrasse 2 S.

Kmetovalčeva opravila v mesecu oktobru.

Na domu: Grozdje se masti, mošt potaka in tropine se izprešavajo. Kuha se žganje. Po končanem izdelovanju vina oziroma mošta se posoda in oprava, ki se rabita za trgatve, skrbno osnaži, v senci in na prepihu posuši, nato shrani v primernem prostoru in če treba tudi požvepla, a hram naj se osnaži in dene vse v red.

Zimsko sadje se spravlja in sicer v dovolj zračne in suhe ter bolj temne prostore. Sadje naj se ne deva na kupe, marveč naj se razširi po deskah, katere so se pognile s suho in zdravo slamo. Gnilo in črivo sadje naj se skrbno loči od zdravega.

Turšica se slači, ajda se mlati.

Živino naj se polagoma priuči z zelene na suho klajo. Če se poklada pesa ali pa navadna repa, naj se pokladajo, obenem tudi dobri žitni otrobi ali pa sezamove ali orehove tropine, ali pa vsaj detelja, kajti sama pesa živini ne zaleže dovolj. Premeri krmo na senika in zvagaj ko-roestvo ter preračuni, kolikor živine lahko prehraniš čez zimo.

Na polju: Turšica, ajda, repa, pesa, korenje in kapus se spravlja in ozimina se seje. Preden se ozimina poseje, naj se namoči v raztopini modre galice, da se pomori snet in druge škodljive glivice, ki bi se slučajno nahajale na zrnju. Če zvažas gnoj na polje, raztroši ga takoj in podoraj čimprej mogoče. Ako zlučas gnoj kar na kupe po njivi, se ti gnojni kupi v slučaju dežja na mestu izlužijo, kar je pa celo napačno. Na teh mestih bo žito prebujno rastle in polegavalo, na drugih, kamor si vrigel izpran gnoj, morda pa prekurerno rastle.

V vinogradu se trgatave dokončava. Ko grozdje trgaš, odbiraj gnilo in bolno in devaj ga posebej, a tudi zmosti ga posebej. Ko si grozdje potrgal in zmostil, preišči ga takoj na sladkor. Če se ti zdi, da ima mošt premalo sladkorja, ne pomišljaj predolgo, marveč poskrbi takoj za dovoljenje in dodaj mu sladkorja dokler še vre. Nikar pa ne sladkaj mošta, ko je burno ali celo tiho vrenje pojenjalo t. j. ko se je mošt že spremenil v vino, kajti v tak mrzli tekočini sladkor ne more povreti in tak mošt oziroma vino ti bo delalo preglavico spomladi, ker bo nadaljevalo z vrenjem šele o pomladanskem toplem času. Če ti začne mlado vino spomladi znova vreti, je nevarno, da se ti spridi.

Če leži takšno vino na drožah, se ti skali in se zgosti, če je na čisto pretočeno in pustiš veho odmašeno, je pa nevarno, da ti vino cikne.

Ker smeš dodajati alkohol vinnu, če je zbolelo, ne pa zdravemu vinnu, zato poskrbi za njegovo moč ali zadostno množino alkohola že v jeseni in sicer s tem, da mu dodaš primerno množino trsnega sladkorja. Če je le mogoče poskrbi za to, da bo imel mošt vsaj 16 odstotkov sladkorja.

V starem vinogradu ni sedaj posebnega dela; z obrezovanjem počakaj, dokler listje odpade. Z rigolanjem za nove vinograde lahko pričneš, obenem pa poskrbi tudi za primerno vrsto žlahtnih trt, cepljenih na takšno ameriško podlago, kateri rigolana zemlja prija. Nikar ne saži novih trt takoj na prostor, kjer si izkopal opesane — slabe trte, ampak stare trte korenito odstrani in počakaj z novim nasadom najmanj 3 leta, da v zemlji ostale trtne korenine strohne. Sicer je najboljša, če uporabiš za nove trtne nasade novino.

V sadovnjaku: Na drevju puščeno sadje poberi, a pazi pri obiranju, da se ne udari ali potolče. V tem mesecu začni privezavati na črešnjava debela papirve pasove, katere namaži s kakim lepivom. Najbolje lepivo za lovenje pedicev pa je in ostane le takozvani „Tre Sticky“. To mazilo se dobi izključno le pri „Gor. kmet. društvu v Gorici“. Če ti denarna sredstva dopuščajo, nastavi te lepivne pase na vsak način tudi na debela drugega sadnega drevja, kajti pedici se ne lotijo samo črešenj, ampak tudi drugega sadnega drevja.

S starejih sadnih dreves odstrani vse nepotrebne veje, t. j. takšne veje, ki se ob druge drgnejo, ki stoje preveč na gostem, osobito pa glej, da odrežeš ali odžagaš vse suhe in polomljene veje. Ob tej priliki ne pozabi pa, da je treba tudi sadnemu drevju pognojiti, če hočeš, da obrodi. Če prav drugega gnojila nimaš, zalij ga vsaj z gnojnico in sicer naredi pod drevesnim kapom, če raste drevo v travi, z železnim drogom 30 do 50 cm globoke luknje in nalij v nje z vodo stanjšane gnojnice. Na vsak štirjaški meter se priporoča uporabiti pri poletnem in zimskem oziroma pomladanskem gnojenju po 5 litrov gnojnice. Ker pa vsebuje gnojnica premalo takih redilnih snovi, ki jih drevo potrebuje, je dobro, če uporabiš obenem tudi kalijevnata in fosfornata umetna gnojila. Na vsakih 10 do 15 škropilnikov ali zalivalnikov gnojnice dolaj po 2 do 3 kg superfosfata in enako množino 40% kalijeve soli.

Če hočeš uporabiti za gnojenje sadnega drevja samo umetna gnojila, potem zadostuje za mlado drevo po 0,20—0,50 kg žvepleno-kislega amonijaka, 0,25—0,50 kg 40% kalijeve soli in 0,25—0,50 kg superfosfata. Za stareje drevo vzemi $\frac{3}{4}$ —1 kg 40% kalijeve soli, 1—1½ kg Tomaževe žlindre ali pa superfosfata in $\frac{1}{2}$ —¾ kg amonijevega sulfata. V tem mesecu lahko izkopaš tudi jame za jesensko ali pa pomladansko sajenje sadnega drevja.

Na vrtu: Če zimske špinače in solate za zgodnjo pomladansko uporabo še nisi vsejal vsejaj njihovo seme čimprej v gorke lege. Ker postaja precej mrzlo in gotovo v kratkem pade slana, spravi vso občutljivo povrtnino v zavetje, morda celo v klet ali v kako drugo shrambo. Čvetlice, ki jih nameravaš prezimiti, deni v lonce in spravi jih še za časa pod streho.

Na travniku: Če otave še nisi spravil, stori to čimprej mogoče. Če ni travnik premoker, pobranaj ga dobro in če je pust, raztroši obenem na vsak hektar kakih 500 kg Tomasove žlindre in 500 kg kajnita. Namesto slednjega vzameš pa lahko 40% kalijevo sol in sicer na hektar 150 kg.

V gozdu: Če nameravaš v gozdu podsajati, je sedaj najboljši čas za to. Proti koncu meseca se začenja z zimsko sečnjo. Nabira se želod, kostanj, bukov žir itd.

Kako se varujemo kolere.

Kolero povzročajo bacili, ki se nahajajo v črevesnih in želodčnih izločilih za kolero obolelih in pa okrevajočih. Ta izločila kaj lahko okužijo vodo (n. pr. vodnjakovi in rek) ter različna jedila, ki potem razširjajo kolero. Obolimo pa tudi, če pridemo v dotiko s perilom, obleko in drugimi predmeti, ki so jih rabili za kolero oboleli. Razširjanje kolere je torej povsem podobno onemu legarja ali tifusa. Ker se pa kolera malo hitreje loti človeka in ker je tudi nje

pretek nageljši, je zavladal svoj čas poseben strah pred njo. Ali kakor se je moderna asanacija mest izkazala kot uspešna proti legarju, tako je za trdno pričakovati, da bodo moderne higijenske naprave v stanu, hitro omejiti in za-treti kolero.

In res se s previdnim in preudarnim postopanjem lahko ubranimo te bolezn. Kaj nam je torej storiti, če bi se pojavil kak slučaj kolere?

1. Gledati nam je predvsem na to, da ne pride nikdo v dotiko z bolnikom in njegovo rodbino, nasprotno naj vsakdo pazi in skrbi, da ostane stanovanje bolnika zaprto in zastraženo, dokler ne pridejo na lice mesta uradni zdravniki, katerih odredbam se je brezpogojno pokoriti.

2. Vsakdo naj pije in uporablja v vse druge namene, n. pr. za umivanje, kopanje, čiščenje kuhinjske posode itd., le vodo iz mestnega vodovoda.

3. Vsakdo naj uživa jedila le kuhana. Za časa epidemije se nam je posebno varovati sadja, zelenjave, surovega mleka in masla ter svežega sira, ker taka surova jedila najlažje prenašajo kolero. Ker pa za časa epidemije tudi navadna želodčna in črevesna obolenja pospešujejo okužbo, bodimo v obče zmerni.

4. Posebno varnost je polagati na telesno snago! Bacili kolere morajo priti v usta, da se razvije bolezen. Umivajmo si torej skrbno roke, osobito si jih pred vsako jedjo in po vsakokratni uporabi stranišča, bodisi javnega ali privatnega, temeljito očistimo z milom in vodo in če možno še s kakim razkužilom, n. pr. z 2% lizolovo ali lizofornovo raztopino. Skrbimo pa tudi za snago v hiši in v stanovanju, osobito glejmo, da so stranišča in greznice v redu.

5. V stanovanje, v katerem se je pojavil kak slučaj kolere, ne sme nikdo, dokler se uradno zastraženo ne opusti.

6. Istotako se ne smemo dotikati perila, obleke in drugih predmetov, ki jih je uporabljal bolnik, ali jih razpošiljati in prodajati, dokler se niso uradno temeljito razkužili.

7. V hišah, v katerih se je pojavil kak slučaj kolere, je paziti na vse mogoče načine prenosa. Kot taki pridejo osobito v poštev predmeti, ki se jih vsakdo dotika, n. pr. kljuko vrat, držaji stopnic itd. To je treba opetovano oprati z 2% lizolovo raztopino, roke pa vsakokrat očistiti in razkužiti, če so prišle v okuženi hiši v dotiko s takim predmetom.

8. Ker se s previdnostjo, zmernostjo in telesno snago lahko ubranimo kolere, je odločno odsvetovati, da bi kdo iz strahu pred kolero odpotoval. Saj ne ve, v kakšne razmere pride drugod, doma pa se bo po danih navodilih mnogo lažje ubranil kolere, kakor pa v tujini ali na potovanju.

Kmetovalcem Avstrije!

Veliki, toda resni čas stavlja na kmetovalcev Avstrije težke zahteve. Tisoči kmetov se nahajajo pod orožjem in se bojujejo hrabro za čast in veličino naše očetnjave.

Toda v nič manjši meri je dolžnost kmetovalcev Avstrije, da skrbje zato, da zmagoslavna armada in pa doma ostali narod ne bosta trpela lakote.

To vzvišeno dolžnost izpolnjuje kmečko prebivalstvo te dni na hvalevreden način in sicer s tem, da spravlja žetev, s katero nas je Bog letos bogato obdaroval, pridno pod varno streho.

Krepke roke so zamenjale kose z mečem. Toda starčki, ženske in otroci napenjajo svoje slabe moči in nadomeščajo z občudovanjem vrednim uspehom one, ki so odšli v boj za cesarja in državo, za lastno grudo in svobodo kmeta.

Tako je skoro v vseh delih naše širne države letošnja setev zagotovljena.

Toda s tem se ne smemo zadovoljiti in ne morda pozabiti pod silnimi vtisi sedanjih dni na poznejše čase.

Četudi upamo s sigurnostjo, da pride, še predno bodo zelene prve setve, zopet blagoslov miru, moramo kljub temu skrbeti zato, da bomo pripravljeni za prihodnje leto in da nas po grozotah vojne ne obišče lakota.

Zaloge letošnje četve se bodo deloma spravile, uvozi bodo morda še ovirani.

Sedaj gre za to, da se polja vkljub pomanjkanju mnogih kmečkih rok, vkljub pomanjkanju konj, obdelajo z vsemi močmi tako, da bo žetev prihodnje leto tako bogata, kolikoršen je bil vedno blagoslov božji.

Tudi največja skrb, tudi najgloblje žalost, ne